

Kommunal tiltaksstrategi for SMIL

Rakkestad kommune - 2026 - 2030

Innhold

1. Bakgrunn og utfordringer	3
1.1 Bakgrunn.....	3
1.2 Utfordringer forurensning og klima	3
1.3 Utfordringer for kulturlandskapet	4
2. Om SMIL-ordningen.....	6
2.1 Retningslinjer for SMIL	6
2.2 Styrende regelverk og retningslinjer	6
3 Støtnadsberettigede tiltak.....	7
3.1 Forurensnings- og klimatiltak.....	7
3.1.1 Hydrotekniske tiltak	7
3.1.2 Erosjonssikring i vassdrag	7
3.1.3 Flomdempende tiltak	7
3.1.4 Etablere fangdam.....	7
3.1.5 Tømming av fangdam	7
3.1.6 Tiltak som hindrer erosjon til vassdrag.....	7
3.1.7 Klimagass til luft	7
3.2 Kulturlandskapstiltak.....	8
3.2.1 Vegetasjonssoner og leplanting	8
3.2.2 Tiltak for bakkehekkende fugler	8
3.2.3 Tiltak mot fremmedarter	8
3.2.4 Gårdsdammer.....	8
3.2.5 Verneverdige bygninger	8
3.2.6 Kulturminner og kulturmiljøer	8
3.2.7 Planlegging og tilrettelegging	8
4. Prioritering av tiltak	9
4.1 Overordna retningslinjer	10
4.2 Spesifikke retningslinjer	11
4.2.1 Gårdsdammer.....	11
4.2.2 Tiltak for bakkehekkende fugl:	11
4.2.3 Biotopvennlige kantsoner langs gårds- og traktorveier:.....	11
5. Søknad og saksbehandling	12
5.1 Krav til søknad og utbetalingsanmodning.....	12
5.2 Saksbehandling	13
5.3 Frister og utbetaling	13
5.3.1 Utbetaling	13
6. Forholdet til annet regelverk.....	14

1. Bakgrunn og utfordringer

1.1 Bakgrunn

Rakkestad er en stor jordbrukskommune og har et fulldyrket areal på ca. 108 000 dekar og ca. 2 000 dekar innmarksbeite. Med et totalt landareal i kommunen på ca. 435 000 dekar, utgjør fulldyrket areal 24,9% av det totale arealet. I 2025 var det 268 aktive foretak som søkte om produksjonstilskudd i kommunen. Ifølge arealstatistikken fra produksjonstilskudd for 2025 er ca. 82% av det fulldyrkede arealet i bruk til korn og 18% til grovfôrvekster.

Jordbruksarealene har med tiden blitt formet av skiftende driftsformer og utviklingen i jordbruket. De varierer mellom store åpne flater, planerte raviner og mindre oppdyrkede områder omkranset av skog. I løpet av siste halvdel av 1900-tallet ble landskapet tilrettelagt for moderne, maskinell drift ved at jorder ble planert, bekker lagt i rør og vassdrag ble senket.

Denne rasjonaliseringen av landbruket har konsekvenser, både positive og negative. De har skapt et kulturlandskap preget av ensidig korn- og grasproduksjon, noe som har redusert artsmangfoldet av planter, insekter og dyr som var godt tilpasset de tidligere forholdene som preget de eldre kulturlandskapstypene. Gårdsdammer er en viktig biotop for mange arter, men også disse har i stor grad forsvunnet fra landskapsbildet i det mer effektiviserte landbruket.

Vi ser også at gårdstunene forandrer seg siden enkelte bygningstyper ikke lenger har en plass i gårdsdriften og forfaller.

Driftsstrukturen er også stadig i endring. Både planteproduksjon og husdyrproduksjon konsentreres på færre driftsenheter, og de fleste landbruksforetakene driver godt og profesjonelt og produserer store avlinger.

1.2 Utfordringer forurensning og klima

En av de store utfordringene i landbruket, som i samfunnet ellers, er klimaforandringer. Norge har gjennom Parisavtalen fra 2015 forpliktet seg til å redusere utslippene med minst 55 prosent av 1990-nivået innen 2030. Her skal også landbruket ta sin andel gjennom blant annet karbonbinding og utslippskutt i klimagasser. Landbruket selv, gjennom Norges Bondelag, har laget en klimaplan for 2021-2030¹. For bøndene er det blant annet laget en klimakalkulator hvor man kan se hvordan produksjonen på hver enkelt gård påvirker klimautslippet.

En av de mest relevante klimaproblemene for landbruket her i Rakkestad er økt sannsynlighet for kraftige nedbørsperioder og nedbørsflommer. Dette medfører at kapasiteten på mange av landbrukets hydrotekniske anlegg er utilstrekkelige. I vassdrag fører dette til ytterligere graving og ras i kantsonen og ved utløp av hydrotekniske anlegg/drenering.

Kommunens vannforekomster (bekker, elver og vann/sjøer) som ligger i jordbrukslandskapet er landbrukspåvirket, og er alle i moderat økologisk tilstand eller dårligere.

EUs vanddirektiv og vannforskriften gir føringer for vannforvaltningen. Målsetningen er god økologisk og kjemisk tilstand i alle vannforekomster.

Samtidig må man ikke glemme Stortingets mål om økt matproduksjon. Vi må prioritere tiltak som har god miljøeffekt, men som i liten grad går utover jordbruksproduksjonen.

1.3 utfordringer for kulturlandskapet

Også på kulturlandskapssiden står landbruket, og samfunnet ellers, ovenfor betydelige utfordringer. De viktigste utfordringene for kulturlandskapet handler om å bevare det biologiske mangfoldet og sikre de sårbare økosystemene vi har i regionen vår – og i Norge som helhet.

Fugler spiller en viktig rolle i jordbrukslandskapet og bidrar samtidig til et rikere biologisk mangfold. Dessverre har over en tredjedel av alle fuglene i jordbrukets kulturlandskap i Norge forsvunnet etter årtusenskiftet. Det er derfor viktig at jordbruket ivaretar hensynet til fuglelivet og naturmangfoldet i kulturlandskapet. De artene som sliter mest er de bakkehekkende artene, slik som vipe, storspove, sanglerke, mfl. Norges Bondelag har i samarbeid med Bird Life Norge laget en veileder for «hvordan ta vare på de bakkehekkende artene» rettet mot bønderⁱⁱ. Denne veilederen inneholder blant annet en oversikt over tiltak for å ivareta fuglene rettet mot landbruket.

I mange områder i Rakkestad er arealpresset stort, og tiltak som vegetasjonssoner og leplanting kan derfor oppleves som et tap av dyrkbar jord. Samtidig er vegetasjonssoner et av de viktigste miljøtiltakene vi har for å redusere tap av jord og næringsstoffer til vann, og de utgjør en sentral del av kulturlandskapet vårt. Slike soner skaper leveområder, mat og skjul for både pollinerende og frøspisende arter, og bidrar dermed til et rikere biologisk mangfold. De fungerer også som grønne korridorer som knytter ulike naturtyper sammen og gjør det lettere for arter å bevege seg gjennom jordbrukslandskapet.

For flere gårdbrukere kan det være krevende å etablere robuste vegetasjonssoner, siden dette krever god kunnskap om artssammensetning og langsiktig oppfølging. Behovet for vegetasjonssoner blir samtidig både større og mer utfordrende i takt med klimaendringene, som medfører hyppigere tørkeperioder, flom og erosjon.

I Rakkestad består vegetasjonssonene mot vassdrag for det meste av grasarter. Etter hvert som klimaendringene øker risikoen for kraftige nedbørsperioder og flom, blir trær og busker stadig viktigere i vegetasjonssonene. De utvikler dypere og mer stabile rotsystemer enn grasarter, og tåler derfor slike påkjenninger bedre. Nettopp derfor stabiliserer trær og busker jorda langt mer effektivt i bratte og erosjonsutsatte områder enn det gras alene klarer. Det er derfor et ønske om at det skal etableres mer trær og busker som en del av vegetasjonssonene i vår kommune.

Trær og busker skaper et mer variert og robust leveområde for fugler, insekter og smådyr. De gir skjul, hekkeplasser og matkilder som åpne soner ikke kan tilby. I tillegg fungerer trær og busker som viktige le- og vindbrytere, noe som reduserer jordtap og forbedrer vekstforholdene på omkringliggende arealer. Slike flerårige strukturer styrker både økologisk sammenheng og landskapskvalitet. Slike strukturer blir stadig viktigere i møte med klimaendringer som gir økt erosjonspress og mer ekstremvær.

Et annet sårbart økosystem som er viktig å ivareta i kulturlandskapet er gårdsdammer. Gårdsdammer har historisk spilt en betydningsfull rolle i norsk landbruk ved å sikre vann til husdyr, og for å sikre vann i tilfelle brann for gårder som lå et stykke unna naturlige vannkilder. Etter at innlagt vann ble vanlig utover 1900-tallet mistet derimot gårdsdammene mye av sin opprinnelige funksjon, og mange gårdsdammer ble fylt igjen. Likevel har gårdsdammer en viktig rolle for kulturlandskapet, da de er et viktig kulturminne fra tidligere driftsformer.

Gårdsdammer er blant de mest artsrike småhabitatene vi har. De gir leveområder til en rekke arter, blant annet amfibier, reptiler, insekter, fugler og planter – flere av dem er truet som følge av at mange dammer og brønner forsvant gjennom forrige århundre. Intakte og godt skjøttede gårdsdammer bidrar derfor til å bevare disse artene, kultur mangfoldet og til å styrke natur mangfoldet i jordbrukslandskapet. I en tid med økende press på småbiotoper og våtmarker fungerer de som viktige økologiske hotspots og som bindeledd mellom ulike naturtyper. Nettopp derfor er det avgjørende at de gårdsdammene som fortsatt finnes, blir tatt vare på og skjøttet videre.

Fremmede arter er en av de største truslene mot natur mangfoldet og de kulturhistoriske verdiene vi har i Norge. I Rakkestad har vi en del fremmedarter, inkludert kjempespringfrø, kanadagullris, parkslirekne, mfl. Det er viktig å igangsette tiltak for å fjerne fremmedarter før de får etablert seg. Kulturlandskapet er særlig sårbart fordi det består av åpne, lysrike og ofte forstyrrede arealer som gir gode etableringsmuligheter for arter som sprer seg raskt og utkonkurrerer stedegne planter.

Når fremmede arter får fotfeste i slåtteenger, beitemarker, kantsoner og andre kulturpregede naturtyper, fortrenses de tradisjonelle og artsrike plantesamfunnene som har utviklet seg gjennom langvarig og skånsom drift. Dette fører til tap av viktige leveområder for pollinatorer, fugler og andre arter som er avhengige av det åpne kulturlandskapet. Samtidig svekkes de kulturhistoriske kvalitetene som ligger i artsmangfoldet og i de gamle driftsformene som har formet landskapet gjennom generasjoner. Bekjempelse og forebygging av fremmede arter er derfor avgjørende for å bevare både naturverdier og kulturarv.

2. Om SMIL-ordningen

2.1 Retningslinjer for SMIL

Kommunen er vedtaksmyndighet i saker som gjelder tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).

SMIL-tilskudd tildeles til ulike prosjekter ut fra søknad. Søknadene behandles og prioriteres etter kommunal tiltaksstrategi.

Disse tiltaksstrategiene erstatter "Kommunale tiltaksstrategier for landbruket i Rakkestad 2021-2023".

Tiltakene i SMIL er knyttet til og tilgrensende til regionalt miljøprogram for Oslo og Viken for 2023-2027ⁱⁱⁱ. Tiltaksstrategiene til kommunene skal i utgangspunktet være fireårige. Det legges derfor opp til at tiltaksstrategien justeres ved behov for å sikre tidsriktig samordning med det nye miljøprogrammet som trer i kraft i 2027.

Administrasjonen har utarbeidet en strategi for SMIL i samarbeid med det lokale bondelaget, som i hovedsak er basert på tidligere strategi, miljøprogrammet for Oslo og Viken for 2023-2027 og nabokommuners SMIL-strategier.

2.2 Styrende regelverk og retningslinjer

Hjemmelsgrunnet for tildeling av tilskudd er [Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket \(SMIL\)](#). Utliggende informasjon om ordningen er å finne på [Landbruksdirektoratets sine nettsider](#).

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

Det kan etter SMIL-forskriften gis tilskudd til:

- Gjennomføring av tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensning eller risiko for forurensning fra jordbruket.
- Gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- eller kulturminneverdiene i kulturlandskapet.
- Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter som leder fram til planer for konkrete tiltak.

Regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2023-2027 gir føringer for prioriteringer i de kommunale tiltaksstrategier for bruk av SMIL-midler:

- De kommunale tiltaksstrategiene skal prioritere tilskudd til områder med de største miljøutfordringene og prioritere tiltak som gir god miljøeffekt.
- I henhold til jordbruksavtalen, skal hydrotekniske tiltak prioriteres i leirjordsområdene.

Det kan i tillegg komme føringer i jordbruksavtalen knyttet til prioritering av både klima, miljø og kulturlandskapstiltak.

3 Stønadsberettigede tiltak

For denne perioden inngår de følgende tiltakene i tiltaksstrategien i Rakkestad.

3.1 Forurensnings- og klimatiltak

Kommunen skal gjennom tilskudd til tiltak redusere forurensning fra jordbruket ved å gi tilskudd til reparasjoner, utskiftninger og oppgraderinger av hydrotekniske anlegg slik at de holder god teknisk kvalitet, god kapasitet med fungerende inntakspunkter og utløp og motvirker erosjon av jord og næringsstoffer til vassdrag.

3.1.1 Hydrotekniske tiltak

Hydrotekniske anlegg er lukningsanlegg, kummer, utløp, avskjæringsgrøfter og åpne grøfter som en del av et helhetlig hydroteknisk anlegg, osv. Hver sak vil bli vurdert separat.

3.1.2 Erosjonssikring i vassdrag

Det kan gis tilskudd til sikring av bekke- og elvekanter for å unngå at større mengder jord i kantene raser ut i vassdraget. Her kan steinsetting av utsatte punkter, fjerning av utraste masser, tiltak for å senke vannhastigheten og graving av skrånkanter hindre nye utrasinger.

3.1.3 Flomdempende tiltak

Det kan gis tilskudd til fordrøyningsdammer som samler vannet ved nedbørsperioder og demper flomtopper i vassdraget.

3.1.4 Etablere fangdam

Det kan gis tilskudd til å etablere fangdammer hvor vannet bremses slik at jordpartikler sedimenteres. Dette kan omfatte enkle sedimentasjonsdammer og mer omfattende damsystemer med overrissingssoner hvor mer næring tas opp. Det kan gis høyere sats for enkle dammer.

3.1.5 Tømming av fangdam

Det kan gis tilskudd til å tømme fangdam for sedimenter.

3.1.6 Tiltak som hindrer avrenning til vassdrag

Det kan gis tilskudd til tiltak som hindrer erosjon og avrenning til vassdrag. Tilskudd for utvidelse av gjødsellager kan gis frem til de nye kravene om gjødsellagerkapasitet trer i kraft 01.01.2027. Eventuelle tiltak med utvidelse av gjødsellager som strekker seg ut over forskriftskravene kan vurderes også etter 01.01.2027.

3.1.7 Klimagass til luft

Det kan gis tilskudd til gode tiltak for å hindre utslipp av klimagass til luft. Per i dag er det få kostnadseffektive tiltak med god klimaeffekt.

3.2 Kulturlandskapstiltak

Kommunen skal gjennom tilskudd bidra til tiltak som ivaretar et åpent og variert kulturlandskap.

3.2.1 Vegetasjonssoner og leplanting

Det kan gis tilskudd til planting av trær og busker mellom teiger av dyrket mark og mellom dyrket mark og vassdrag, og til såing av bakkevegetasjon som ikke dekkes av RMP-tilskudd i slike vegetasjonssoner. Vegetasjonssoner i kulturlandskapet er viktig for både dyr, insekter, planter og miljøet, men disse sonene står flere steder i fare for å bli borte. Disse vegetasjonssonene er også et tiltak for biologisk mangfold. Det er viktig at vegetasjonssonene utformes og skjøttes riktig, for å få en optimal utnyttelse av disse uten at det medfører uforholdsmessig store driftsulemper. Det gis ikke tilskudd til nyplanting av alleer.

3.2.2 Tiltak for bakkehekkende fugler

Bakkehekkende fugler, som f.eks. vipe, storspove og åkerrikse er sterkt redusert på grunn av mangel på hekkeplasser hvor de kan hekke uforstyrret i intensivt drevne jordbruksområder. Her kan gode fysiske tiltak for tilrettelegging for disse fuglene være et viktig bidrag for overlevelse. Listen er ikke uttømmende, og andre kulturlandskapstiltak kan vurderes.

3.2.3 Tiltak mot fremmedarter

Det kan gis tilskudd til bekjempelse av fremmedarter. Hagerømlinger sprer seg raskt i naturen og tar ikke hensyn til eiendomsgrenser. Det er derfor viktig både å forebygge ytterligere spredning av fremmede arter og å bekjempe dem der de allerede er etablert.

3.2.4 Gårdsdammer

Det kan gis tilskudd til restaurering av gårdsdam. Disse har ikke lengre en funksjon på gårdsbruket, men er et viktig kulturlandskapselement i tillegg til at det kan være et tiltak for biologisk mangfold siden det er en viktig biotop for mange arter.

3.2.5 Verneverdige bygninger

Det kan gis tilskudd til istandsetting av eldre bygninger som ikke lenger er den del av den moderne landbruksdrifta eller har funnet alternativ bruk i ny drift på gården. Disse er en viktig del av kulturlandskapet og historien. Eksempler på dette er husmannsplasser, bryggerhus, kjoner, steinfjøs, møllehus/kvernhus, sommerfjøs, utløer, potetkjellere og smier. Fredede bygninger er ikke innenfor ordningen, da Riksantikvaren har tilskudd til freda kulturminner i privat eie^{iv}. Det gis primært tilskudd til utvendige tiltak på bygninger. Ved tiltak på bygninger skal det brukes gamle håndverksmetoder. For stabbur kan det gis tilskudd til restaurering av utvendig tak. Det skal legges vekt på om tiltaket er godt synlig og /eller tilgjengelig for allmenheten.

3.2.6 Kulturminner og kulturmiljøer

Det kan gis tilskudd til istandsetting og oppgradering av automatisk fredede kulturminner og andre kulturminner og kulturmiljøer.

3.2.7 Planlegging og tilrettelegging

Det kan gis tilskudd til prosjekter som leder fram til planer for konkrete tiltak.

4. Prioritering av tiltak

Ut fra de lokale utfordringer og målsettinger er det under satt opp en tabell over hvordan disse tiltakene skal prioriteres. Det er også tatt med maksimale tilskuddssatser for de enkelte tiltakene. Dette skal være et verktøy for saksbehandler i arbeidet med søknadene om SMIL-tilskudd. Tiltak som oppfyller flere mål, kan prioriteres høyere.

Prioritet	Hovedtype tiltak	Eksempler på tiltak	Maks tilskudd
1	Forurensningstiltak som hindrer erosjon til vassdrag	Utbedring og utskifting av hydrotekniske anlegg	50 % 70 % for fellestiltak
		Erosjonssikring av bekkekanter	50 % 70 % for fellestiltak
		Åpning av bekker	50 % 70 % for fellestiltak
		Etablering av fordrøyningsdammer	50 %
		Etablere fangdam	70 %
		Rense fangdam	50 %
		Treplantning langs vann og vassdrag	70 %
2	Kulturlandskapstiltak - vegetasjon	Etablere vegetasjonssoner mot vassdrag og mellom teiger	70% - maks 70 000
3	Kulturlandskapstiltak – biologisk mangfold	Tiltak for bakkehekkende fugl i kulturlandskapet; Vipestriper, lerkeruter, biotopvennlige kantsoner, fuglevennlig slått, skjøtsel for redusert predatoritet.	70 % Vipestriper: 3 000 kr/daa Kantsoner: 5 kr/m
		Fjerning av fremmede, skadelige arter	70 %
		Tiltak for å ivareta og fremme truet natur, utvalgte naturtyper og prioriterte arter	70 % - maks 100 000
4	Forurensningstiltak som hindrer erosjon til vassdrag – andre tiltak	Tiltak for å redusere eller hindre avrenning fra husdyrgjødsel i utekveer/samleplasser for beitedyr og avrenning fra rundballer, utvidelse av gjødsellager med mer	50 %. - Maks 200 000 kroner.

5	Kulturlandskapstiltak – dammer	Restaurering og opprensning av gårdsdammer.	50% - maks 30 000
6	Planlegging og tilrettelegging	Større prosjekter med flere aktører som krever helhetlig planlegging.	70 % - maks 100 000
7	Kulturlandskapstiltak - bygninger og kulturmiljøer	Vedlikehold av verneverdige bygninger	50 % - maks 60 000
		Vedlikehold av verneverdige kulturmiljøer	50 % - maks 60 000
8	Forurensningstiltak - hindre utslipp av klimagass til luft	Engangstiltak som reduserer utslipp av klimagasser og andre forurensninger til luft	50 %

4.1 Overordna retningslinjer

- Søknadene prioriteres ut ifra prioriteringslisten som vist i tabellen over.
- Rakkestad kommune har fra 2027 søknadsfrist for SMIL 15. april. Etter 15. april er det løpende søknadsfrist. Når det er tomt for midler, vil ubehandlede søknader automatisk bli overført til neste søknadsrunde dersom søknaden ikke trekkes.
- Ved behov for ytterligere prioritering (dersom midlene er begrenset) legges det vekt på den berørte vannforekomstens sårbarhet og brukerinteresser.
- Fellestiltak for oppgradering av hydrotekniske anlegg kan gi økt tilskuddssats på inntil 70 %. Med fellestiltak menes tiltak der driftsenheter samarbeider om å oppgradere eller reparere felles hovedgrøfter, kummer og utløp.
- Hvert foretak kan ha maksimalt to innvilgede søknader inne samtidig, for å sikre oversikt over tiltak og regnskap per prosjekt.
- Det gis ikke tilskudd til innkjøp av maskiner og annet løst teknisk utstyr.
- Ved søknad om tilskudd til verneverdige bygninger på gårdstun, anbefales det å innhente planer eller uttalelse fra bygningsvernsenteret ØstfoldARV AS eller tilsvarende.
- Kommunen kan sette nødvendige vilkår for gjennomføringen av det enkelte tiltaket.
- Kommunen kan i spesielle tilfeller avvike fra oppgitt tilskuddssats, maksimalt tilskuddsbeløp og antall søknader.
- Tilskuddssatsen beregnes etter godkjent kostnadsoverslag.

4.2 Spesifikke retningslinjer

4.2.1 Gårdsdammer

- Kun deler av dammen bør renskes om gangen – gjerne under halvparten – slik at plante- og dyrelivet får tid til å etablere seg på nytt.
- Opprensingen bør skje om høsten eller på forvinteren, når amfibiene har trukket opp på land.
- Bruk av store maskiner bør skje på telemark, avhengig av grunnforholdene.
- Damfyllinger, flomoverløp og gjennomløp må ikke skades, da dette kan føre til lekkasjer og erosjon.

4.2.2 Tiltak for bakkehekkende fugl:

- Du kan få tilskudd for å sette av minimum 2 daa og maksimum 10 daa jord som skal ligge brakk (enten i stubb, pløyd eller harvet) fra 10. mars til 15. juni. Arealet vil ikke være i produksjon i disse tre årene.
- Formålet er å gi fugler som hekker på bakken et trygt område uten forstyrrelser fra jordbruksarbeid.
- Resten av året må du sørge for at vegetasjonen holdes nede, slik at det ikke vokser opp mye ugress.
- Stripene bør plasseres minst 50 meter unna høy vegetasjon, bygninger og veier. Det er en fordel om de ligger nær fuktige områder, men unngå steder der reir kan bli oversvømt.
- Du må kunne dokumentere at det faktisk hekker vipe, storspove eller andre fuglearter som hører hjemme i kulturlandskapet.
- Tiltaket skal vare i minst tre år, og du får tilskuddet som en engangsutbetaling i det tredje året.
- Gjennomføring:
 - **År 1:** Arealet ligger urørt frem til 15. juni (i stubb, pløyd eller harvet). Etter 15. juni må du holde vegetasjonen nede.
 - **År 2 og 3:** Arealet ligger urørt frem til 15. juni, og vegetasjonen holdes nede etterpå.
 - Tilskudd utbetales i år 3.

4.2.3 Biotopvennlige kantsoner langs gårds- og traktorveier:

- Tilskudd kan gis til å sette igjen en stripe på minimum 0,5 meter (i tillegg til eventuell grøft) langs små veier i kulturlandskapet.
- Slås én gang per sesong, etter 15. august.
- Tiltaket skal ha en varighet på minimum tre år, og tilskuddet gis som et engangstilskudd det tredje året.

5. Søknad og saksbehandling

5.1 Krav til søknad og utbetalingsanmodning

Søknaden sendes inn elektronisk i [Altinn](#), via lenke i [Landbruksdirektoratets sider](#). Den skal inneholde beskrivelse av tiltak, kart som viser hvor tiltaket skal gjennomføres og kostnadsoverslag.

Søker skal sette opp et detaljert kostnadsoverslag for omsøkt tiltak, fordelt på ulike deler av tiltaket. Egeninnsats kan være en del av kostnaden. Egeninnsats er arbeid utført av bruker, brukers ektefelle eller samboer. Ved bruk av annen lønnet eller innleid arbeidskraft, brukes lønnskostnad/faktura.

Målet for bruk av tilskuddsmidlene skal være å få til mest mulig miljøeffekt per krone. For verdsetting av egeninnsats og bruk av egne maskiner settes det derfor maksimalsatser.

For å dokumentere egeninnsats skal det føres timelister for egeninnsats, maskiner, osv. per dag, og før utbetaling av tilskudd kan disse vurderes opp mot erfaringstall fra andre prosjekter. Dersom det benyttes andre satser i søknaden, kan kommunen korrigere disse ved behandling.

Veiledende satser for egeninnsats:

Type arbeid	Sats
Eget arbeid	Kr/t 400
Eget arbeid m/motorsag/ryddesag	Kr/t 450
Fører + traktor og redskap	Kr/t 700
Fører + gravemaskin under 8 tonn	Kr/t 800
Fører + gravemaskin over 8 tonn	Kr/t 900

Tilskudd kan gis for tiltak som går ut over vanlig jordbruksdrift. Minimumskostnad for søknad om SMIL-tilskudd settes til 15 000 kr.

Der fjerning av vegetasjon er nødvendig for å få utført tiltaket, f.eks. ved tiltak i vassdrag, skal kostnaden til dette ikke tas med i kostnadsoverslaget, da rydding av vegetasjon langs jordekanter og vassdrag anses som vanlig jordbruksdrift.

Kommunen kan sette vilkår for gjennomføring av tiltak. Et vilkår som er aktuelt for de fleste tiltak er at søker har en vedlikeholdsplikt på 10 år, eller frem til eiendommen overføres til ny eier, for vedlikehold på det gjennomførte tiltaket.

5.2 Saksbehandling

På landbruksdirektoratet.no kan man finne generell informasjon og [regelverk](#) om ordningen og [rundskriv til forskriften](#) om blant annet saksbehandling.

Søknader behandles fortløpende fra tidspunktet kommunen får tildelt ramme for bruk, normalt i februar.

Lavt prioriterte tiltak kan utsettes til 1. oktober, da det kan tas en vurdering av eventuelt resterende ramme.

Rakkestad kommune har fra 2027 søknadsfrist for SMIL 15. april. Etter 15. april er det løpende søknadsfrist.

Søknader levert etter at rammen for året er brukt opp blir vurdert behandlet påfølgende år.

5.3 Frister og utbetaling

Fristen for gjennomføring av tiltaket er 3 år fra datoen tilskuddet ble innvilget. I spesielle tilfeller kan fristen forlenges med inntil 2 år etter søknad. Den maksimale gjennomføringsperioden er dermed 5 år.

5.3.1 Utbetaling

Når tiltaket er utført, sendes det inn en [sluttrapport](#) via [Altinn](#) med anmodning om utbetaling av tilskuddsbeløpet. Sluttrapporten må inneholde:

- En beskrivelse av tiltaket og hvordan det er gjennomført.
- Et regnskap med detaljerte kvitteringer og materialliste for utgifter.
- Opplysninger om eventuell medfinansiering fra andre kilder.
- Timelister for egeninnsats (manuelt arbeid og maskinbruk).
- Bilder som dokumenterer arbeidet underveis og sluttresultatet (ønskelig).
- [Utfylt landbruksdirektoratet sitt obligatoriske vedlegg til digital utbetalingsanmodning – Rapportering for engangs-/investeringstiltak for ordningen Spesielle miljøtiltak i jordbruket.](#)

Deler av tilskuddet kan utbetales som forskudd, men minst 25 % av tilskuddet skal holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent av kommunen. I de fleste tilfeller ønsker kommunen å befare tiltaket før sluttutbetaling foretas.

6. Forholdet til annet regelverk

SMIL-tilskudd skal ikke gis til tiltak som ikke er i tråd med annet regelverk. Noen tiltak kan derfor kreve godkjenning etter annet regelverk før kommunen gir tilskudd. Dette gjelder blant annet tiltak i vassdrag, hvor tiltaket skal vurderes av Statsforvalteren og/eller Fylkeskommunen.

Kommunen vil være behjelpelig, men det er tiltakshaver selv som er ansvarlig for å søke om tillatelse.

I kommunens behandling av søknad om SMIL-tilskudd skal tiltaket vurderes opp mot annet regelverk som omhandler landbruk, vassdrag, naturmangfold, forurensningslov, osv.

Lovpålagte tiltak er ikke tilskuddsberettiget. F.eks. vil det ved nydyrking være krav om en 6 meters naturlig vegetasjonssone mot vassdrag. Det kan da ikke gis tilskudd til planting av denne vegetasjonssonen hvis den er hogd i forbindelse med nydyrkingen.

Endring i annet regelverk, kan føre til at enkelte typer tiltak ikke lengre blir tilskuddsberettiget. Dette er blant annet tilfelle hvis det innføres påbud om oppgaver som tidligere har vært frivillig.

ⁱ [Klimaplanen for landbruket 2021-2030 - Norges Bondelag](#)

ⁱⁱ [Veileder bakkehekkende fugler i.pdf](#)

ⁱⁱⁱ [Regionalt miljøprogram for jordbruket i Oslo og Viken 2023-2027.pdf](#)

^{iv} [Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie - Riksantikvaren](#)